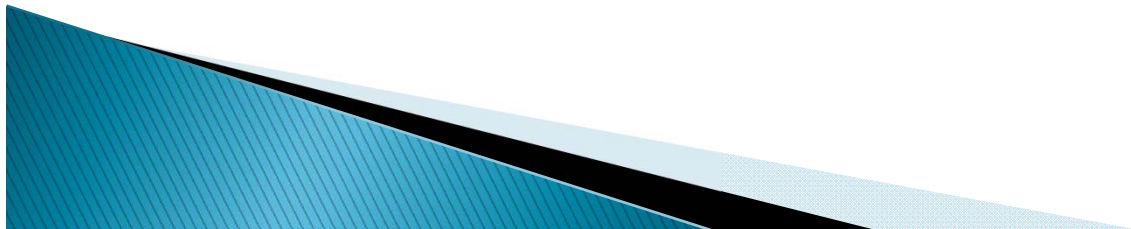

Teksti, konteksti, interteksti...

eikä ole oikein Mika
(että unohdat)
mutta en vihaa sinua vaikka olet valinnut Penthilean
sinä huonotapainen
suloisen laulun
hunajaisella äänellä laulaa
kirkkaat
äänet satakielet
... kasteinen

eikä ole oikein Mika
(että unohdat)
mutta en vihaa sinua vaikka olet valinnut Penthilean
sinä huonotapainen
suloisen laulun
hunajaisella äänellä laulaa
kirkkaat
äänet satakielet
. . . kasteinen

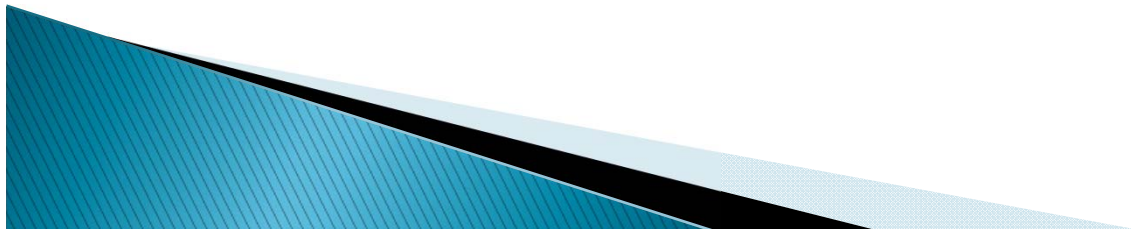
Sapfo (n. 600 eKr), teoksessa
Iltatähti, häälaulu (suom. Pentti Saarikoski)

BETRAYAL

You have done wrong, Mika,
and I will not conur:
you have chosen to be friends
with the house of Penthilos.
Yet now we hear a sweet intrusion,
a voice like honey from the loud-singing nightingale
in the dewy branches.

Sappho, trans. Willis Barnstone in *Selected Poems of Sappho*

Fragment of an ancient Greek papyrus scroll with handwritten text in a cursive script. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines, though the fragment is irregularly shaped and partially obscured by a dark, irregular stain. The visible characters include Greek letters such as Δ, Ν, Α, Σ, Ο, Π, Ρ, Τ, Χ, Ψ, Φ, and Ω. The script is dense and appears to be a form of Koine Greek. The fragment is set against a light-colored, textured background, possibly a page from a book or a scan of a document. A blue and black decorative graphic is visible in the bottom-left corner of the overall image.

- ▶ Sappho–Ode to Aphrodite. Audio, original Greek text and English translation by Ioannidis Nikolaos

Minne ”Mika” vie meidät?

- ▶ ”Mika” – tyttö, todennäköisesti lyhyempi muoto nimestä Mnasidika, ehkä sama henkilö (Sapfon oppilas?) kuin Dika
- ▶ [Sappho Surviving Poems One : Eurydice](#)
- ▶ [House of the Muses – Created, written and illustrated by Pam Harrison](#)
- ▶ [Sappho Online: Sappho Like Mika Says Everybody's Gonna Love Today....](#)
- ▶ [Sappho.Net](#)

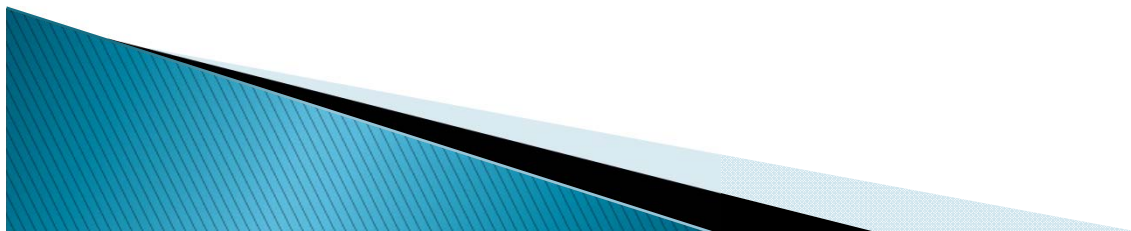

Kysymyksiä:

- ▶ Mikä on teksti? Mikä on teos?
  - ▶ Voimmeko selvittää tekstin *alkuperäisen* muodon ja merkityksen?
  - ▶ *Miten* teksti / teos on olemassa?
  - ▶ Voiko teoksen *kääntää* toiselle kielelle? Miten *käännös* vaikuttaa teokseen?
  - ▶ Voimmeko lukea teosta missä *kontekstissa* tahansa?
  - ▶ Miten tietomme tekstin *kontekstista* muuttaa kuvaamme teoksesta?
  - ▶ Miten teksti liittyy osaksi *intertekstien* ketjuja?
-

Tekstikritiikki

- ▶ 1300-luvun humanismi: vanhojen käsikirjoitusten historia, ”alkuperäisen” version jäljittäminen
- ▶ Tekstien vaurioituminen, fragmentit
- ▶ Käsikirjoitus- tai painovaiheen virheet
- ▶ Esimerkki:
A:bdefg B:bcef C:ae
- ▶ Rekonstruktio: abcdefg
- ▶ tieteelliset laitokset, standarditekstit

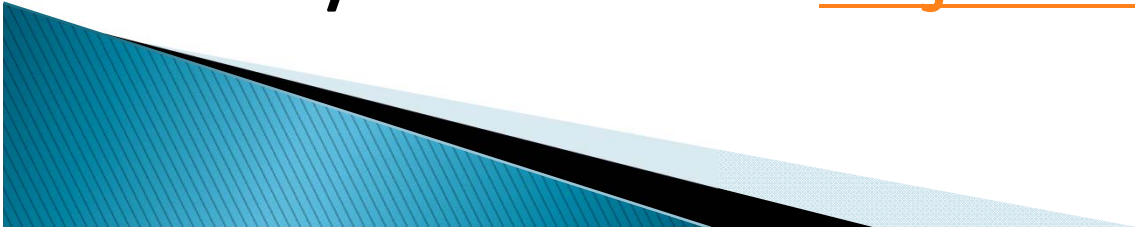

Miten kirjallisuus on?

- ▶ Mikä on kirjallisuuden ”ontologinen status”?
Mikä on kirjallisuuden olemisen tapa?
- ▶ Onko kirjallisuus aina ”jotain kirjoitettua”?
- ▶ Ei välttämättä – puhutaan ”suullisesta kirjallisuudesta”, runoja voi laulaa, kirjoittaa mielessään, kirjallisuus elää äänikirjoina, teatterissa, elokuvissa...

Teos vs. teksti

- ▶ G. Thomas Tanselle (1993)
  - ▶ Kirjallinen *teos* : abstrakti, ideaali kokonaisuus
  - ▶ Kirjallinen *teksti*: fyysisiä merkkijonoja: ääniä, kirjoja, ääninauhoja, digitaalisia tiedostoja, muistijälkiä (Ray Bradbury: *Fahrenheit 451*)
  - ▶ eri tekstiversiot ja editiot saattavat erota toisistaan, käännökset eroavat toisistaan – silti puhumme samasta *teoksesta*
  - ▶ *Vai puhummeko?* [Veijo Pulkkinen](#)
-

Roland Barthes: teksti vs. teos...

- ▶ Barthes: toisenlainen teos/teksti jako
- ▶ ”Teoksesta tekstiin” (1971):

Teos: jotain pysyvää, fyysistä, lopullista (lisible)

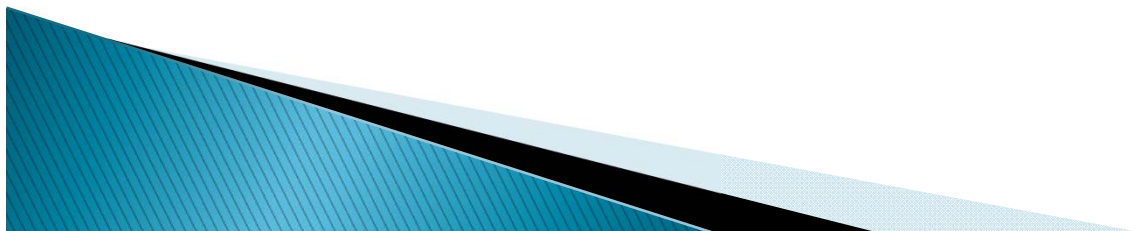
Teksti: kielellinen tila tai kenttä, jota lukija voi seurata teoksesta toiseen, luoda lukiessaan (scriptible)

(Barthesin konteksti: 1960–70 lukujen avantgarde–runous ja teoria...)

Tekstilähtöinen vs. kontekstuaalinen luenta

- ▶ Angloamerikkalainen uuskritiikki: runo sisältää oman kontekstinsa, luettava itsenäisenä, omaehtoisena kokonaisuutena
VS.
- ▶ Marxilainen kritiikki: tekstit heijastavat ja muovaavat yhteiskuntaa, ovat kiinni kontekstissaan

Dekonstruktion ”teksti”

- ▶ Jacques Derrida (60–70 l.):
- ▶ Tekstin ja kontekstin *binaarioppositio* puretaan ja määritellään uudelleen
- ▶ Kirjoitettua merkkiä määrittelee *iterabilité* = sitä voidaan rajattomasti toistaa, muuntaa ja siirtää toisiin konteksteihin
- ▶ ei ole olemassa tekstin ulkopuolta – maailma päättymättömänä tekstinä – eikä kontekstin ulkopuolella ole mitään – teksti on ennalta arvaamattomien kontekstien armoilla

Kulttuurintutkimuksen kontekstualismi

- ▶ Erilaiset vallan diskurssit (Michel Foucault) lävistävät niin yhteiskuntaa kuin kirjallisuutta
- ▶ Kirjallisuutta ei vain lueta *kontekstin* kautta – konteksti on lopullinen tutkimuskohde...
- ▶ Stuart Hall: ”artikulaatio”: 1) julki lausuminen 2) kytkeminen, niveltäminen
- * lukeminen luo kytköksiä eri tekstien välille
- * Kytkökset aina enemmän tai vähemmän keinotekoisia, vaihdettavissa olevia...

Eli...

- ▶ Teos – Sappfon laatimaksi oletettu runo
  - ▶ Teksti 1 – laulu, teksti 2 – papyrus, teksti 3 – tieteellinen editio mahdollisine variantteineen, teksti 4 – käännös a, teksti 5 – käännös b, teksti 6 – käännös c...
  - ▶ konteksti 1 – Sappfon oma lähipiiri
  - ▶ konteksti 2 – Antiikin Kreikan kirjallinen elämä
  - ▶ konteksti 3 – käännös a:n julkaisuaika
  - ▶ konteksti 4 – käännös b:n julkaisuaika, jne.
  - ▶ konteksti 6 – sarjakuvan yleisöt
  - ▶ konteksti 7 – lesboaktivismi, jne. jne.
-

Intertekstuaalisuus

- * Suppea merkitys: tekstien väliset kytkökset, ”subtekstit”, vaikutteet, viittaukset, parodiat, jne.
- * Laaja merkitys: Julia Kristeva (1967): kirjallisuus aina dialogista (Mihail Bahtin), jokaisella tekstillä periaatteessa rajaton interteksti
- * Kontekstit viime kädessä intertekstejä: tunnemme kontekstit toisten tekstien kautta

Interaktiivinen hyperteksti?

- ▶ Mikä on ”teoksen” ja ”tekstin” suhde interaktiivisessa hypertekstissä?
- ▶ Onko ”teos” tällöin pikemminkin tietty muuntelua rajaava koodi kuin pysyvä merkkijono?

Sanan, kuvan ja äänen yhteiselo ([kts. Nokturno.org](#))

